

TARIM VE ORMAN BAKANLIđI

DOđA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜđÜ

KORUNAN ALANLARDA RÜZGAR ENERJİ SANTRALLERİ (RES) PROJELERİ

DEğERLENDİRME FORMATI

Projeye ilişkin hazırlanacak ÇED Raporunda aşağıdaki hususlarla ilgili çalışmaların yapılması gerekmektedir: Dođa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüđü mevzuatı kapsamındaki korunan alanlar veya etki alanında yer alan RES Faaliyetlerinin korunan alana mesafesi ve olası etkileri DKMP Genel Müdürlüđü Korunan Alanlar Mevzuatı Kapsamında değerlendirilecektir.

Faaliyet alanı, Yaban Hayatı Geliřtirme Sahası, Yaban Hayatı Koruma Sahası, Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı, Tabiatı Koruma Alanı, Sulak Alan içinde yer alıyorsa bahse konu faaliyet ile ilgili olarak, “Uzun Devreli Geliřme Planı-Geliřme Planı-Sulak Alan Yönetim Planı-Yaban Hayatı Yönetim ve Geliřme Planı” hükümleri doğrultusunda işlem tesis edilecektir.

Faaliyet alanı diğer mevzuatla korunan alanlar içerisinde yer alıyorsa, bahse konu mevzuat çerçevesinde tüm izinlerin alınması gerekmektedir.

RES Faaliyetleri için hazırlanacak Değerlendirme Raporu; en az 3 kişilik uzman çalışma grubu tarafından hazırlanmalı ve çalışma grubunda yer alacak uzmanlar aşağıda belirtilen disiplinlerde olmalıdır:

1. **Fauna Uzmanı** : Omurgalı hayvanlar alanında deneyimli/saha çalışması yapmış olan, en az yüksek lisans derecesine sahip bir fauna/ekoloji/yaban hayatı uzmanı.
2. **Flora Uzmanı** : Bitki alanında deneyimli/saha çalışması yapmış olan, en az yüksek lisans derecesine sahip, proje alanındaki habitat tipleri ile bitki türlerinin tespitini yapacak, ayrıca nadir, endemik ve koruma öncelikli türlerin bulunup bulunmadığını belirleyecek bir uzman.
3. **Ornitoloji Uzmanı**: Kuşlar konusunda deneyimli/saha çalışması yapmış olan en az yüksek lisans/tercihen doktora derecesine sahip, sahanın ornitolojik hareketliliğine (türlerin üreme, beslenme, barınma, göç vb.) ilişkin değerlendirme yapıp tedbir ve öneriler geliştirebilecek bir uzman.

Genel Müdürlük, projenin özellikleri çerçevesinde ihtiyaç duyulması halinde farklı disiplinlerden uzmanların çalışma grubunda yer almasını ÇED sürecinde talep edebilir.

Projeye ilişkin hazırlanacak ÇED Raporunda ayrıca aşağıdaki hususlarla ilgili çalışmaların yapılması gerekmektedir:

1. Proje alanını ve etki alanı üzerinde kapsamlı bir arazi çalışması yapılarak fauna ve flora türlerinin belirlenmesi, araştırılan türlerin tehlike kategorileri, endemiklik durumları, nispi

bolluk dereceleri, Uluslararası anlaşmalarla (Bern Sözleşmesi vb.) koruma altına alınan tür olup olmadığının tablo halinde verilmesi, (Bkz. Tablo.1)

2. Proje kapsamında en az yüksek lisans/tercihen doktora seviyesinde ornitoloji uzmanlığı bulunan kişi veya kişilerce özellikle ilkbahar/sonbahar dönemlerini içeren **kapsamlı ornitolojik değerlendirme çalışması** hazırlanmalıdır. Hazırlanacak çalışmada, bölge için hedef türlerin belirlenmesi, Türkçe-Latince isimleri ve IUCN kategorileri ile birlikte verilmesi, türlerin alanı hangi amaçla kullandıkları, göç hareketliliği, üreme durumları, risk değerlendirmesi vb. konularda kapsamlı bilgi verilmesi,
3. Kuşlar ve yarasalar için yapılacak bilimsel çalışmalarda proje sahasının yakın çevresinde yer alan **inşaat veya işletme aşamasındaki** RES faaliyetleri değerlendirilerek yorum yapılması,
4. Planlanan RES Projesinden etkilenen ve etkilenecek ekosistem ve buna bağlı olarak flora/fauna için alınması gereken koruma önlemlerinin, inşaat ve işletme aşaması için ayrı ayrı belirlenmesi,
5. Türbin dizilimlerinin kuşlar ve yarasalar için bariyer etkisi yaratmayacak ve diğer yaban hayatı unsurlarının beslenme, üreme faaliyetlerini etkilemeyecek şekilde planlanması,
6. Türbinler arası mesafenin kuş hareketliliğini ve geçişlerini engellemeyecek şekilde (en az 300 metre) planlanması,
7. Faaliyet alanı yakınında koruma statüsü olan alanlar varsa mesafelerin harita üzerinde gösterilmesi,
8. Proje alanını ve yakın çevresini temsil eden resimlerin raporda yer alması ve proje alanında yapılmakta olan faaliyetlerin değerlendirilmesi (yerleşim, madencilik, sanayi, tarım, vb.) gerekmektedir.

Yukarıda talep edilen arazi ve izleme çalışmalarını gerçekleştirecek uzmanların özgeçmişlerinin ve çalışma yaptıkları dönemlerin raporda yer alması gerekmektedir.

Tablo 1: Flora-Fauna İçin Örnek Tür Tablosu

Türkçe Adı	Bilimsel Adı	IUCN Kategorileri	BERN Sözleşmesi	TOB tarafından Koruma Altına Alınan Yaban Hayvan Türleri	Endemizm	Nispi Bolluk Derecesi	Tespit Şekli

Tablo 2: Örnek Risk-Etki-Tedbir Matrisi

Risk	Etki	Etki Büyüklüğü (düşük-orta-yüksek)	Önleyici/Azaltıcı Tedbir
Toz oluşumu sebebiyle bitkilerin gözeneklerinin kapanması	Fotosentez, solunum, boşaltım, terleme gibi yaşamsal fonksiyonların zarar görmesi	Yüksek	Toz kaynaklarının perdelenmesi, branda vb materyaller ile kapatılması, Spreyleme
Tıraşlama/kesim sebebiyle yuva ve yavru bireylerin zarar görmesi	Üreme başarısının düşmesine bağlı türün popülasyonunun azalması	Yüksek	Tıraşlama faaliyetlerinin uzman bir biyolog eşliğinde ve kontrolünde gerçekleştirilmesi, Her tür ağaç kesiminden önce kontroller yapılarak bu türlerin yuvasının bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi, Yuva ya da yavruya rastlanırsa yavrulara el teması olmaksızın uygun yöntemlerle en yakın ağaca veya uygun habitata yuva nakli yapılması, vb.